

КИШКОВІ ПАРАЗИТОЦЕНОЗИ СВИНЕЙ В УМОВАХ ГОСПОДАРСТВ ПІВНІЧНО-ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

***Н. М. Сорока, доктор ветеринарних наук, професор,
Ю. В. Кичилюк, кандидат ветеринарних наук,
Національний університет
біоресурсів і природокористування України
С. І. Пономар, доктор ветеринарних наук, доцент,
Білоцерківський національний аграрний Університет***

Встановлено, що паразитофауна кишкового каналу свиней в умовах господарств північно-західного регіону України представлена 5-ма видами нематод та 9-ма видами найпростіших мікроорганізмів. Ідентифіковані збудники інвазійних хвороб свиней реєструються в різних комбінаціях, що необхідно враховувати при організації та проведенні лікувально-профілактичних заходів.

Свині, змішана інвазія, інвазійна хвороба, паразитоценоз.

Свинарство, за своїм господарським значенням, посідає важливе місце серед інших галузей тваринництва, а в кризових ситуаціях – вирощування свинини є одним з головних джерел швидкого нарощування виробництва м'яса [6]. Тому, розвиток цієї галузі аграрного сектору є надзвичайно важливим і перспективним [2].

Одним із найважливіших аспектів функціонування свинарства є здоров'я тварин, насамперед, молодняку та новонароджених поросят. У той же час, серед причин, що стримують його розвиток є інвазійні хвороби. За даними ряду дослідників, на території України до основних паразитозів свиней відносять 15 інвазійних хвороб, які спричиняють окремі види нематод, цестод, найпростіші мікроорганізми, акариформні кліщі та безкрилі комахи [4]. Вони можуть проявлятися як у вигляді моноінвазій, так і в комбінаціях з декількома видами паразитів [3]. Серед них чимале значення мають кишкові нематодози та протозоози, їх екстенсивність інвазії, в окремих випадках, може досягати 90-100 % [4, 9].

В той же час, інвазійні хвороби шлунково-кишкового каналу завдають свинарству значних економічних збитків. Вони обумовлені зниженням продуктивності тварин, відставанням у рості та розвитку, зниженням резистентності, високим рівнем захворюваності та загибеллю, насамперед, молодняку. Летальність різко зростає при одночасному зараженні поросят декількома видами паразитів [7, 8, 9].

Мета дослідження – встановити видовий склад кишкових паразитоценозів свиней в умовах господарств північно-західного регіону України.

Матеріали та методи дослідження. Копроскопічні дослідження та ідентифікацію видового складу паразитів свиней проводили на базі наукової лабораторії кафедри паразитології та тропічної ветеринарії Національного

університету біоресурсів і природокористування України. Відбір проб проводили від свиней різних вікових груп з 15 господарств Волинської, Рівненської, Житомирської, Київської та Чернігівської областей України. Всього досліджено 550 проб фекалій. Лабораторні дослідження проводили загальноприйнятими паразитологічними методами. Ідентифікацію найпростіших проводили за визначниками Р. Л. Pellerdy (1974) та М. В. Крилова (1996), а гельмінтів – А. А. Черепанова (1999) та В. Ф. Галата (2009). Статистичну обробку отриманих даних проводили з використанням ПК та програми Microsoft Excel, 2007.

Результати дослідження. При обстеженні господарств з різною технологією утримання та годівлі свиней, нами було ідентифіковано вісім видів еймерій свиней. Сім із них належать до роду *Eimeria*: *E. deblickei* (Douwes, 1921), *E. suis* (Nöller, 1921), *E. scabra* (Henry, 1931), *E. perminuta* (Henry, 1931), *E. polita* (Pellerdy, 1949), *E. neodeblickei* (Vetterling, 1965), *E. guevarai* (Rodriguez, Herrera, 1971) та один – до роду *Isohora*: *I. suis* (Biester et Murray, 1934). Найпоширенішим встановлено вид *E. deblickei* (53,9 %). Решту видів еймерій свиней реєстрували значно рідше.

Загалом, у господарствах північно-західного регіону України найпростіші *Eimeria* spp. та *I. suis* реєструються разом із збудниками: *A. suum* (Goeze, 1782), *O. dentatum* (Rudolphi, 1803), *T. suis* (Schrank, 1788), *S. ransomi* (Schwartz et Alicata, 1930), *M. elongatus* (Dujardin, 1845) та *B. suis* (Stein, 1863).

За результатами досліджень, нами встановлено, що в складі з *E. spp.* найчастіше паразитують нематоди *O. dentatum* (37,1 %) та *A. suum* (27,9 %). Решта збудників інвазійних хвороб свиней реєструються у таких співвідношеннях: *T. suis* – 14,2 %, *B. suis* – 11,4 %, *M. elongatus* – 4,8 %, *I. suis* – 3,8 % та *S. ransomi* – 0,8 % відповідно.

В той же час, слід відзначити, що в межах зазначеного регіону кількість варіантів змішаних інвазій свиней у складі з *E. spp.* становила 41 різновид. Максимальну їх кількість – 22 комбінації – виявлено в поросят 45-добового віку. Загалом, найчастіше реєстрували змішані еймеріозно-езофагостомозну та еймеріозно-аскарозно-езофагостомозну інвазії.

За результатами досліджень, нами встановлено, що в складі з *I. suis* найчастіше паразитують найпростіші *E. spp.* (41,6 %) та нематоди *S. ransomi* (32,5 %). Решта збудників інвазійних хвороб свиней реєструються у таких співвідношеннях: *A. suum* – 10,4 %, *O. dentatum* – 6,4 %, *T. suis* – 3,9 %, *B. suis* – 2,6 % та *M. elongatus* – 2,6 %.

В той же час, у межах зазначеного регіону кількість варіантів змішаних інвазій свиней у складі з *I. suis* становила 12 різновидів. Максимальна їх кількість – 5 комбінацій – виявлено в поросят 30-добового віку. Загалом, найчастіше реєстрували змішані ізоспорозно-стронгілідозну та еймеріозно-ізоспорозну інвазії.

Узагальнюючи отримані дані, слід відзначити, що в господарствах північно-західного регіону України кількість асоціацій змішаних інвазій свиней у комбінаціях з *E. spp.* та *I. suis* становила 44 різновиди. Найбільш поширеними складовими паразитоценозів свиней у складі з *E. spp.* були нематоди *O. dentatum* та *A. suum*, а з *I. suis* – нематоди *S. ransomi* та найпростіші *E. spp.*

Висновки

Видовий склад кишкових паразитоценозів свиней в умовах господарств північно-західного регіону України представлений гельмінтами та найпростішими мікроорганізмами. При цьому, було ідентифіковано 5 видів нематод (*A. suum*, *O. dentatum*, *T. suis*, *S. ransomi*, *M. elongatus*) та 9 видів найпростіших мікроорганізмів (*E. deblickei*, *E. suis*, *E. scabra*, *E. perminuta*, *E. polita*, *E. neo-deblickei*, *E. guevarai*, *I. suis*, *B. suis*). Найбільш поширеними збудниками у складі асоціацій змішаних інвазій свиней були: *A. suum*, *O. dentatum* та *E. spp.*

Список літератури

1. Березовський А. В. Основні паразитози свиней, особливості хіміотерапії та профілактики / А. В. Березовський // Ветеринарна медицина: Міжвід. темат. наук. зб. – 2006. – Вип. 86. – С. 40-49.
2. Гірняк К. М. Функціонування та розвиток підприємств з виробництва свинини : автореф. дис. канд. економ. наук : спец. 08.00.04 / К. М. Гірняк. – Львів, 2011. – 20 с.
3. Григорьев А. Г. Паразитарные болезни свиней в Западном регионе Нечерноземной зоны России : автореф. дис. канд. вет. наук : спец. 03.00.19 / А. Г. Григорьев. – М., 1999. – 17 с.
4. Євстаф'єва В. О. Поширення паразитозів свиней у господарствах Полтавської області / В. О. Євстаф'єва // Ветеринарна медицина: Міжвід. темат. наук. зб. – 2008. – Вип. 89. – С. 171-173.
5. Ільїна В. Г. Економічна ефективність виробництва свинини на підприємствах Полтавської області / В. Г. Ільїна // Продуктивність агропромислового виробництва: наук.-практ. зб. – 2008. – № 11. – С. 102-106.
6. Опара Н. М. Історія наукових здобутків у галузі свинарства на Полтавщині / Н. М. Опара // Вісник Полтавської ДАА. – 2007. – № 3 – С. 130.
7. Приходько Ю. О. Кишкові гельмінтози свиней і собак та експериментальне обґрунтування застосування вітчизняного антгельмінтика «Альбендазолу» : автореф. дис. д-ра. вет. наук : спец. 16.00.11 / Ю. О. Приходько. – Х., 2002. – 32 с.
8. Стибель В. В. Асоціативні інвазії у свиней (епізоотологія, розробка, фармако-токсикологічне та терапевтичне обґрунтування щодо застосування бровермектину-грануляту) : автореф. дис. д-ра. вет. наук : спец. 16.00.11; 16.00.04 / В. В. Стибель. – Х., 2007. – 42 с.
9. Ятусевич А. И. Эймериозы и изоспороз свиней: монография / А. И. Ятусевич. – Витебск : УО «ВГАВМ», 2006. – 530 с.

Установлено, что паразитофауна кишечного тракта свиней в условиях хозяйств северо-западного региона Украины представлена 5-ю видами нематод и 9-ю видами простейших микроорганизмов. Идентифицированные возбудители инвазионных болезней свиней регистрируются в различных комбинациях, что необходимо учитывать при организации и проведении лечебно-профилактических мероприятий.

Свиньи, смешанная инвазия, инвазионная болезнь, паразитоценоз.

Was established that parasite fauna of the intestinal canal of pigin conditions of farms in the north-west region of Ukraine is represented by 5 species of nematodes and 9 species protozoa. Identified pathogens of invasive disease of pigs registered in different combinations that must be considered in the organization and conduct medical and preventive activities.

Pigs, mixed invasion, invasive disease, parasitosenosis.